

SARJAKUVALEHTI

JA
VEIKKO
KARUMO

Terdsmies esiintyy uudessa "Sarjakuvalehdessä" koko situn värillisin sarjoin! Haluattehan nähdä hänen haimat seikkailunsa Amerikassa!

Tekin pidätte sarjakuvista - eikö totta?

Nyt alkaa ilmestyä erikoinen
"SARJAKUVALEHTI"
- täynnä pelkkiä sarjakuvia!

Lehden jokainen numero sisältää kerrassaan 16 eri sarjakuvaa! Siinä riittää katselemista koko perheelle pitkäksi ajaksi. Puolet sarjoista on painettu 4 värillä.

Aloitamme tässä ja nyt satunnaisesti ilmestyvän haastattelusarjan, jossa jututamme joitakin 50-luvun suomalaisten sarjakuvalehtien pää- ja muita toimittajia.

Alkajaisiksi meillä on ilo ja kunia esitellä Veikko Karumo, Sarjakuvalehden ensimmäinen päätoimittaja. Haastattelua varten keräämäästämme materiaalista ilmeni, että Sarjakuvalehden ensimmäinen numero ilmestyi maaliskuussa 1949. Näin ollen on hyvin todennäköistä, että ko. lehti oli maamme ensimmäinen sarjakuvalehti. Samana vuonna (1949) ilmestyivät myös Seikkailusta seikkailuun (kuoli myös samana vuonna) ja Buffalo Billin ensimmäinen numero, joiden tarkasta syntymisajankohdasta ei ole vielä tietoa.

Haastattelimme Veikko Karumoa hänen 70-vuotispäiviensä edellä huhtikuussa 1983, Karumojen kauniissa kodissa Porissa. Näin se meni:

KUINKA KAIKKI ALKO

Veikko Karumo (VK):...Kun minä tulin Yhtyneisiin Kuvalehtiin, niin silloin (1937) perustettiin juuri sellainen Kuva -niminen lehti. Ensio Rislakki oli päätoimittaja, ja se pyrki olemaan suuren maailman kuvalehti; kerran kuussa ilmestyvä. Ja siihen tulin toimitussihteeriksi. Vuoden päästä tosin hyppäsin Seuran sihteeriksi, ja siten olen seurannut Rislakin jälkiä, kuten varmaan tiedättekin.

Kuvaan tuli jokin ulkomainen sarjakuva, Pikku kuningas muistaakseni. Sitten Seurassa jouduin näiden sarjakuvien kanssa tekemisiin enemmänkin. Minä en ole koskaan ollut mikään hirmioitunut sarjakuvien ystävä, sanottakoon nyt suoraan se, mutta pidän aivan välttämättömänä, että aikakauslehdessä - miksei tietysti sanomalehdessäkin - on sarjakuvia. Ne ovat aivan tärkeä ja olennainen sisältö lehdelle, sen minä toki myönnän.

- "Sarjakuvalehti" alkaa ilmestyä maaliskuussa.
- Kaksi kertaa kuussa saatte tämän uuden, hauskan julkaisun.
- Nyt aluksi voitte tilata lehden ensimmäisen puolivuotiskerran eli 8 numeroa.
- Tämän 8 numeron sarjan tilaushinta on vain 185,-. Sillä tulee kotinne iloa koko perheelle.
- Iltonumero vain 25 mk.

ILMOITUS EVF

SARJAKUVALEHTI

kaikkien lehti -

Seurassahan oli siihen aikaan Mut and Jeff (Matti ja Jussi), Rat-supoliisi King, ja mitä niitä oli. Silloin heti alkuvuosina jo otettiin eräitä uusia sarjakuvia...Tämä oli alku, ja sitten se on jatkonut erilaisissa merkeissä tämä sarjakuvienkin harrastaminen.

Juhani Tolvanen (JT): Jouduitko sinä heti Seuraan tultuasi sarjakuvien kanssa tekemisiin?

VK: No sikäli, että Seurahan oli alkanut jo 1934, ja siinä oli koko ajan sarjakuvia. Nämä olivat Rislakin löytämiä nämä ensimmäiset.

Heikki Kaukoranta (HK): Ulkomaisia lehtiäkö lukemalla Rislakki löysi ne?

VK: Minä en tiedä, en ole koskaan tullut kysyneeksi mistä hän

Kutsukaa kotinne maailman suosituimmat sarjakuvahenkilöt!

"Sarjakuvalehdessä" on jännitys sarjoja, humoristisia sarjoja, eläinsarjoja, mielikuvituksellisia sarjoja jne. - Sarjoja kaikille kaikilta aloilta!

Leikatkaa tämä tilauslippu!
Tilatkaa sillä lehti kotinne!

VALIOLEHDET OY, Helsinki, Kasanmestari 8
Tilataksaan "Sarjakuvalehti" (8 numeron sarja)

Nimi

Posti

Postiosoite ja -numero
Puhelinnumero

löysi ne ensimmäiset. Siihen aikaan ei ollut kovasti näitä agenteja. Esimerkiksi tämä Reportage Bureau László tuli sotien jälkeen. Sen perustaja, unkarilainen tohtori B. László, oli tosin jo ennen sitä toiminut pitkän aikaa aikakauslehtien monipuolisena avustajana. Pelin avaus oli siis näin, että silloin otettiin yhteyksiä muihin maihin. Muistan, miten myöhemmin Ruotsissa eräässä viikkolehdessä ilmestyi semmoinen suosittu perhesarja, jossa oli pikkuinen tyttö ja poika. Minä yritin usean kerran suoraan toimitukselta pyytää siihen oikeuksia, mutta ne kielsivät sen, koska heidän lehtensä levisi jonkin verran Suomeenkin.

KANSAN-
KEITTIÖ
KÄSKI
SINUN
MAKSAA
SIELTÄ
OTTAMASI
ROKAN!

SEURAN TAITEILIJATTARET

Tämä jatkui myöhemminkin. Esimerkiksi Nakke Nakuttajan aineistoa koetin saada kirjoittamalla suoraan Amerikkaan eri paikkoihin, kunnes turvaudivin Lászlón, ja sitä kautta se järjestyi siten hyvin mukavasti.

Sitten tulivat kuvaan mukaan nämä kaikki muutkin. Europa Press oli Tukholmassa, ja Bulls tietysti! Tämä Bulls oli tärkein. Siellä oli verraton Lennart Malmfelt, joka kävi Suomessa ihan asiakseen, kiersi kaikki Suomen aikakaus- ja päivälehdet aina yhdellä rondilla niin kuin kaupparatsu. Hän kävi kaikissa päivälehdissä tarjoamassa näitä sarjoja.

JT & HK: Seurassa oli ulkomaisien sarjojen ohella myös kotimaisten piirtäjien töitä. Ami Hauhio oli lehden ahkera piirtäjä. Kävikö hän tarjoamassa sarjoja vai tilattiinko niitä?

VK: Kyllä Ami Hauhio kävi muutenkin siellä, häneltä sekä tilattiin että hän tarjosi sarjoja.

HK: Entäs tämä nimimerkki EK:n Veljekset Kiva ja kumppanit?

VK: EK oli Eila Koskinen-Krusberg. Hän oli Seuran taittaja. Hän oli myöhemmin runoilija, häneltä on ilmestynyt monta runokokoelmaa, muistaakseni kaikki Kaustian nimellä.

HK: Ja nimimerkki Käki? Se oli tyylikäs juttu tuo Herra Pullervo...
VK: Hän oli Seuran taittaja, Kersti Nybom. Tämä flikka käytti Käki-nimeä. Hän lähti heti sotien jälkeen Ruotsiin. Tytöt tekstasivatkin itse sarjakuvien tekstit. Toimituksen ei tarvinnut tehdä niille yhtään mitään. Muistan, kun tämä Kersti toi nähtäväksi niitä, ja katsoin olivatko ne hyviä vai ei. Luulen, että hän keksi itse ideatkin. Hän on ollut Ruotsissa niin kauan, etten minä tiedä enää hänen myöhemmistä vaiheistaan mitään.

HK: Seura käytti niin voimallisesti värejä, että se oli vissiin oikein varta vasten valittu linja?

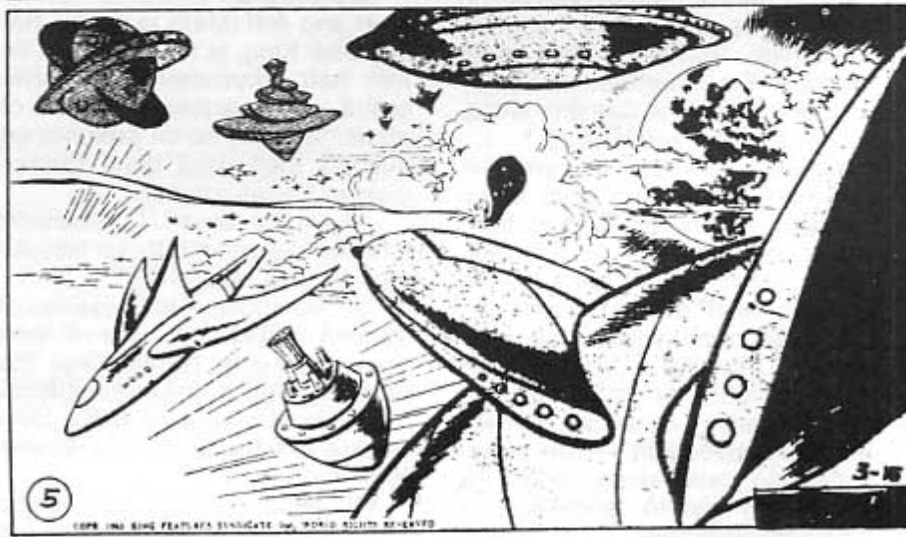
VK: Kyllä. Muistan sarjakuvien kohdalla, että oli hiton hankalaa, kun aineiston piti olla niin mahdollottoman aikaisin kuvalaattalaitoksessa, ja painaminen myöskin oli hidasta. Tekniikka oli toista kuin nyt.

HK: Missä muodossa nämä amerikkalaiset sarjakuvat tulivat?

VK: Ne tulivat nelivärivedoksina paperilla, kukin väri erikseen, ja niistä tehtiin kuvalaatat.

HEIDÄN LAIVANSA YMPÄRILLÄ NÄKYVÄ "SARGASSO-MEREEN" AJAUTUNGEITA LENTÄVIÄ LAUTASIA JA RAKETTEJA.

HK&JT: Mistä sait materiaalin?
 VK: Eri paikoista. Useimmat sarjat olivat aluksi Bullsilta, ja Europa Press oli heti mukana. Pian tuli Laszlo mukaan. Muistan, kun jouduin sarjoja hakemaan, kirjoittelin eri puolille... Bullsilta oli helppointa, kun Lennart Malmfeltin kanssa sovittiin näitä.

HK: Sinäkö käänsit?

VK: Aluksi vällan.

HK: No, oliko se tylsää vai tykäsitkö?

VK: No, en minä sitä muuten olisi tehnyt, ellen olisi tykännyt, mutta näitä ei voinut työaikana tehdä, kun firmassa oli muutakin hommelia. Sitten myöhemmin, kun mukaan tuli Nakke Nakuttaja ja Seikkailusarjat, niin silloin minä otin avuksi vaimoni. Hän käänsi osittain ja sitten myös tyttärenti joitakin juttuja. Mutta kun oli semmonen kronkelimpi juttu niin kuin Pekka Pikanen, niin kyllä minä yleensä tein ne itse. Tuolla tavalla toimitus sujui, ihan perhepiirissä.

JT: Kuka tekstasi sarjat?

VK: Valirolehtien taiteilijat.

HK: Kumpi sinusta oli miellyttävämpää toimittajan ja lukijan kannalta, tuollainen konekirjoitettu vai tekstattu?

VK: Eronhan huomaa heti, kyllä tämä konekirjoitettu on yleensä selvempää. Joskus Nakke Nakuttajan aikaan sanottiin, että lapset eivät osaa lukea kuin versaalitekstiä, koska he ovat tottuneet kirjoittamaan tikkukirjaimilla...

JT: Mites muuten tämä Pekka Pikasen kuuluisa seinätaulu "Älkää surko"?

VK: Minä tulinkin joskus kääntäneeksi siihen tuommosta (alkuperäinen sekopäälause oli: Notary Sojac), kun en keksinyt siihen mitään nasevampaa. Se kulki sitten jatkuvasti jutun läpi.

HK: Sehän oli hyvä ratkaisu!

JT: Seurassa oli siihen aikaan laadullisesti ja määrällisesti eriten sarjakuvia.

VK: Kyllä jokainen toimittaja silloinkin älysi, että ne kuuluvat lehdessä sisältöön.

HK: Tekikö Eeli Jaatinen mitään teille?

VK: Hän teki muunlaisia kuvia, mutta muistaakseni meille ei ollekaan sarjakuvia.

HK: Oliko teillä riitaa Sanomien kanssa siitä, että Seurassakin oli Disneyn sarjakuvia?

VK: Ei meillä mitään kränää ollut. Me saimme heikoimmat niistä. Suoraan Erkon kanssa ei tietenkään ollut mitään yhteyttä. Ei tässä kustantajat kiistele, vaan käytiin aina välikäden kimppuun.

JT: Käännettiinkö ja tekstattiinko sarjat Seuran toimituksessa?

VK: Joo. En muista olisiko ne kääntäneet toimituksen yleismies Yrjö Rauanheimo... Jäätynen miehen tekijä. (Jäätynen mies - sarjakuvan piirtäjä oli Lasse Siikainen). En muista todellakaan. Ne tekstattiin myös siellä. Taiteilijat Eila Krusberg ja tämä Käki ne tekstasivat, ja joskus käytettiin muitakin. Aluksi näissä sarjakuvalehdissäkin oli tekstaus, sitten tekstit kirjoitettiin koneella niihin aukkoihin, puhekupliin.

HK: Tuliko Seuran sarjakuviin mitään palautetta lukijoilta?

VK: Ei, ei siihen aikaan ainkaan niin, että olisi jäänyt mieleen.

UUSI LEHTITYYPPI

HK&JT: Sinusta tuli Yhtyneiden kuvalehtien tytäryhtiön Valirolehtien toimituspäällikkö ja Lehtiyhtymän toimitusjohtaja 1947. Sitten 1949 Seuran numerossa 9/1949 oli ilmoitus: Nyt alkaa ilmestyä... Miten syntyi idea Sarjakuvalehden perustamisesta?

VK: Jouduttiin miettimään, kun uusi verstaas alettiin, mitä lehtiä siihen tulee. Mietittiin mihin saada paperia (oli paperinsäännöstely), mihin saadaan toimitusta, ja kuinka firma olisi elinvoimainen. Mm. Suomalainen Suomi ja Metsästys ja Kalastus siirrettiin Valirolehtiin. (Sarjakuvalehdet olivat myös Valirolehden tallissa.)

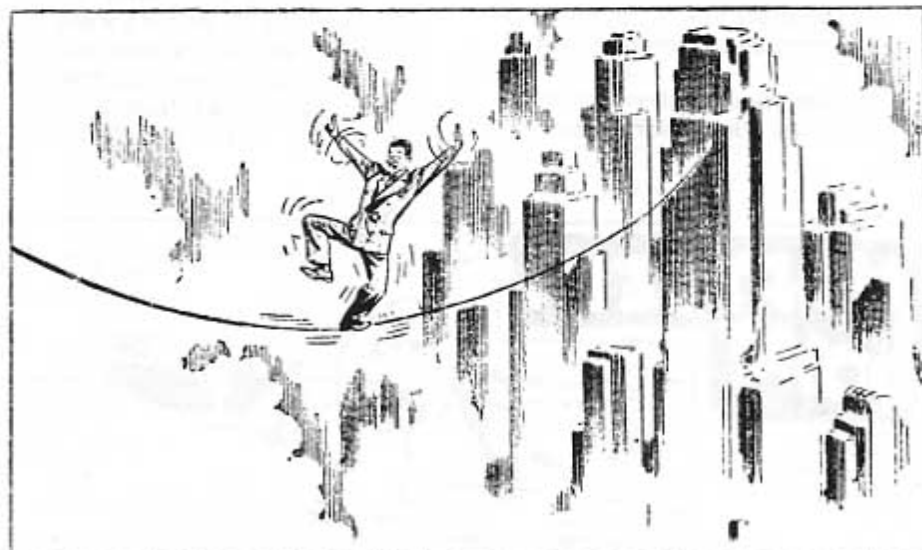
HK: Veditkö sinä tämän Sarjakuvalehden linjaa?

VK: Kyllä. Ensin kähmin eri puolilta niitä sarjoja... Joka sivulle tuli erilainen sarja.

HK: Millä perusteella sarjat valittiin?

VK: Oma maku siinä oli perustana. Osin sillä perusteella, että jotkut sarjat olivat jo ennestään tuttuja Suomessa, esimerkiksi päivälehdistä kuten Pikku Anni. Se oli viipurilaisille tuttu, se oli mennyt pitkään Karjala-lehdessä. Teräsmies kalasti yleisöä, koska sekin oli Suomessa tunnettu. (Uudessa Suomessa 1942—) Ilmeisesti sarjakuvien valinnassakin tarvitaan "toimittajan nenää".

HK&JT: Sinulla oli hyvä nenä!

VK: Kun näitä teki iltatöinä, niin ei siinä ehtinyt yhteen sarjakuvaan ja sen teksteihin niin paljon paneutua. Oli pakko panna nopeasti jotakin. Tuohon Pekka Pikaseen muuten vielä... Sitä eivät sivulliset ehkä hoksaa, että panin siihen joskus tuttuja nimiä...

HK: Aiottiin kysyä!

VK: Laitoin siihen milloin mitään henkilöitä, tosin joskus myös nimikirjaimia. Henkilöt olivat yleensä talon sisältä. ("Kas, Pauli Myllymäki ilmielävänä omissa housuissaan!") Ja oli muitakin, Maija Dahlgren, Olavi Järvi, Heikki Kataja, Jaakko Jahnukainen, jne. Sodan jälkeen meidän toimitusjohtajamme pestasi semmosen sotamiehen, everstiluutnantin, joka oli hiukan pientärkeä. Ja minä panin piruuttani sitten muutaman kerran tämän nimikirjaimet, jotka kaikki tiesi, tai sitten koko etunimen. Kerran hän oli toimitusjohtajan luona ja pyysi minua sinne. Siellä hän sanoi, ettei semmoinen leikinlasku passaa. Jorma Reenpää antoi sen pojan purkaa itsensä, ja sitten kun se meni pois Reenpää sanoi että jää tänne, ja tokaisi sitten naureskellen että jatka vain samalla tavalla.

HK: Minusta Pekka Pikasen vaikuttaa erityisellä rakkaudella tehdyttä...

VK: Semmoista leikkiä se oli silloin, kun oli aikaa miettiä tällöisiä...

HK: Oliko noita Pekka Pikasen seinätauluja vaikea kääntää?

VK: Oli, ja ne meni useasti fuskaten. Joskus meni paremmin, joskus huonommin.

JT: Miten ostava ja lukeva yleisö reagoi Sarjakuvalehden tuloon?

VK: Täytyy muistaa, yhtiömme ei paljon mainostanut päivälehti-ilmoituksin. Toimitusjohtaja oli semmoinen vanhan koulukunnan tirehtööri. Hän piti tietyistä markkinoinnin tavoista. Muistan, että oli vaikeata saada päivälehtiin irtolumerosta ilmoitus, kun lehti on ilmestynyt, oli se mikä tahansa lehti, vaikka Suomen Kuvalehti. "Me myymme vuositilausmyynnillä lehdet. Asiamiehet hoitavat koko jutun." Siitä syystä uuden lehden läpivieminen oli aika vaikeata, jos sitä ei asiamieskunnan kautta saanut eteenpäin. Toinen tärkeä seikka on, että lehteä pitää kohentaa painoasullisesti, sivumäärällä, värien käytöllä, vaikka itse lehden sisältö ratkaisee. No, kyllä ne sarjakuvalehdet leiville löivät, vaikkeivät mitään kultakaivoksia olleetkaan. (Levikit 10—15 000, Nakke parhaimmillaan 30—40 000.) Näihin ei hankittu aktiivisesti ilmoituksia. Joissakin oli jokin ilmoitus, mutta se oli pientä nappikauppaa. Ei silti, ei niitä kyllä pyrittykään saamaan, koska ne olisivat vain supistaneet sisältöä, rajoitettu sivumäärää. Näistä lehdistäni Nakke Nakuttaja oli levikki-

tään ja muutenkin paras. Olisin uskonut siihen alun alkaenkin, jos siihen olisi voitu valita ne sarjat, ja vain ne, jotka ovat suosittuja. Mutta tähän on sellaista jälkiviisautta.

JT: Niin, kakkuaahan tuli jakamaan 1949 toisiakin lehtiä, ja Aku Ankka aloitti 1951.

VK: Aku Ankka oli ylivoimainen ja on edelleenkin. Nakke Nakuttajalla (1955—) oli yrityksiä kilpailla Aku Ankan kanssa, mutta määrärahoja nipistettiin, joten NN oli laihempi (24 s.) kuin samaan aikaan Aku Ankka.

HK: Seurasitteko te siellä Yhtyneissä ja Valiolehdissä mitä sarjakuvalehtiä muut kustantajat julkaisivat?

VK: Kyllä me katseltiin niitä kaikkia, Pecos Billiä ja muita, mutta mitään ajatuksia ei silloin ollut lisätä lehtiä, koska markkinat olivat jo täynnä.

HK: Entäs tuo Seikkailusarjat?

VK: Aineisto tuli Lászlón kautta, ja se pitää sanoa, että Seikkailusarjat pilattiin alkeellisella painoasulla. Sarjakuvalehden suhteen oli sotkuista siten, että agentti koetti panna rajoja. Ei olisi saanut käyttää paljon muita kuin hänen sarjojaan.

HK: Nyt minä kattelen tässä sun myöhempää toimintaasi, niin sitten sinä olet ollut 49—61 Yhtyneet Kuvalehdet Oy:n mainososaston johtajana, sitten Lehtiaitta Oy:n apulaisjohtaja... Sinä lähdit sitten pois 73. Menit Kustannus Oy Williamsin tekniseksi tuotantojohtajaksi...

VK: Joo... No se oli vähän aikaa se, se oli semmoinen lopputrippi. Minä hoidin kirjapainoihin päin sopimukset... lähinnä vaan keskityin siihen enkä toimituksiin millään tavalla. No, ne oli niitä vaiheita... Sitten jäin kokonaan jo pois eläkkeelle... oli jo aikakin, siis koska 63 vuotta täytin... silloin on jo rehellinen aika mennä...

